

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

SUP direktiivi ja sitä ohjaavat EU ohjeistukset on valmisteltu kiireellä ja johtamassa kaaoksen toteutuksen osalta. Aikataulut ovat liian tiukkoja ja ohjeistus epäselvää. Toivomme kansallisella tasolla malttia ja järkeä toteutuksessa, se on ainoa keino saada yleisluontoinen EU lainsäädäntö toimimaan Suomessa.

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

2.5 Kulutuksen vähentämistoimet (Art 4)

Kulutuksen vähentämisessä ollaan ottamassa käyttöön mallia, jossa tavoitteena on vähentää kappalemäärää mutta ensisijaisesti muovin määrää pakkauksessa. Ottamatta kantaa vähentääkö tämä rantojen ja vesistöjen roskaantumista niin kannamme huolta siitä, että vaikutusarvioinnissa (s.41, 50 ja 57) ei ole otettu huomioon, miten malli vaikuttaa pakkausten kierrätyskelpoisuuteen. Kun 100 % kierrätyskelpoinen muovipakkaus vaihtuu esim. kuitu & muovikomposiittiin niin pakkauksen ja varsinkin muovin kierrätyskelpoisuus vähenee tai katoa kokonaan. Emme pidä kehitystä hyvänä, kun toisaalta halutaan edistää kierrätystä ja materiaalien resurssitehokkuutta ja 50 % kansallinen kierrätysvaatimus on tosi haasteellinen.

2.6 Tuotevaatimukset (Art 6.)

Juomapakkausten osalta vaaditaan jatkossa, että korkit ja kannet pysyvät kiinni juomapakkausissa. Tämä lisää osaltaan muovin kulutusta pakkauksessa ja voi haitata muoviosien kierrätystä.

Nestekartonkipakkausten korkit on ohjeistettu laitettavaksi erikseen muovin keräykseen, kun muu pakkaus menee kartonkikeräykseen. Jo nyt noin 15 % muovin osuus nestekartonkipakkauksessa ei mene kierrätykseen kartongin kierrätysprosessissa vaan polttoon. Nyt tämä osuus kasvaa, kun korkki on pakkauksessa kiinni ja menee kartongin keräykseen ja kierrätykseen.

On muistettava, että uusien raportointisääntöjen takia niin esim. nestekartongissa oleva muovi ilmoitetaan vuosimäärissä erikseen ja lisää näin ollen muovipakkausten vuosittaista markkinamäärä, josta lasketaan kierrätystulos. Muovipakkausten kierrätystavoitteiden saavuttaminen käy yhä haasteellisimmaksi.

Tätä asiaa ei ole huomioitu vaikutusarvioinnissa.

2.7 Laajennettu tuottajavastuu (Art 8)

Pakkausten tuoteryhmien määritelmät ovat EU ohjeissa epäselviä ja ohjeistus myös kansallisella tasolla on siksi haasteellista. Tuottajan on tiedettävä kuuluko heidän pakkauksensa SUP lainsäädäntöön vai ei. Määritelmässä pitäisi voida käyttää kansantajuista logiikka, ettei koko lainsäädännön uskottavuus murene. Kertakäyttöinen annos on hyvin kuvattu luvussa s. 80 - 81/ 6§ (katso alla tämä kohta) mutta nyt suuntana on ollut kertakäyttöisyyden määrittäminen sellaiseen kokoluokkaan, ettei sitä kuluttaja tavallisesti syö koskaan yhtenä ruokailuannoksena.

Siivouskustannusten siirtäminen tuottajille on jo itsessään todella suuri muutos yhteiskunnan kustannusvastuissa. Tällaisesta vastuusta ei saa tulla yrityksille ylivoimaista kustannuserää. Tuoteryhmäkohtainen kustannusjako on oltava selkeä ja perusteltavissa.

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

3.4.2.1 Eräiden muovituotteiden sisällyttäminen erilliskeräystä edellyttävän jätelain 46§ 1 momentin mukaiseen tuottajavastuuseen

Tyhjänä myytävien juomamukien sisällyttäminen tuottajavastuuseen on uusia asia ja tulee vaatimaan paljon työtä sen osalta, että nämä uudet tuottajat löydetään ja saadaan osallistumaan tuottajavastuun kustannuksiin. Varsinkin kun näiden tuottajina pidetään jatkossa pakkausten valmistajia ja maahantuojia. Muutos tulee lisäämään vapaamatkustuksen riskiä, mm. mahdollisti lisäämään ulkomaista tuontia, jolloin tuottajan löytäminen on vaikeampaa.

3.4.2.2 Eräiden kertakäyttömuovituotteiden tuottajille säädettävä kustannusvastuu

Puhtaanapitolaki antaa kunnille mahdollisuuden päättää itse, mille lakisääteisen puhtaanapitovastuun piiriin kuuluville alueille sijoitetaan jäteastioita ja mille ei. Tämä ja tuottajien vastuulle siirrettävien SUPD art 8 mukaisten pakkausten ja tuotteiden puhtaanapitokustannusten

yhteisvaikutus ei saa nostaa kustannuksia. Perustettavan Kuntaliiton ja tuottajien yhteistyöryhmän tehtäväkenttä tulisi määritellä selkeästi kattamaan kaikki roskaantumisen siivoamisesta aiheutuviin kustannuksiin ja korvausten maksuun liittyvät tehtävät. Roskaantumisen siivoamisesta maksetut korvaukset tulee kohdistua kunnissa roskaantumisen siivoamiseen liittyviin toimiin.

Siivouskustannusten alaiset alueet määritellään hyvin s. 84 hyvin, mutta laissa on paljon laajempi aluemääritys. Pyydämme katsomaan kommenttimme kohdasta 47b§.

3.5 Tuottajavastuuvollisuuksien käytännön toteuttaminen ja viranomaisvalvonta.

66§a mukaisesti pitää suomalainen SUP pakkausten etämyyjä hankkia itselleen myyntimaassa (EU) valtuutettu edustaja. Onko varmistettu, että sama lainsäädäntö ja vaatimus on myös muissa EU maissa koskien myyntiä Suomeen? Samalla pitää todeta, että tällainen vaatimus, joka kohdistuu vain SUP pakkauksiin asettaa ne eri asemaan kuin muut pakkausmateriaalit, joilla tällaista vaatimusta ei ole.

Tällainen lainsäädäntö ja muutkin muutokset asettavat viranomaisille isot vaatimukset ja edellytämme, että heille mahdollistetaan riittävät resurssit hoitamaan tehtävänsä. Kuinka varmistetaan, että ulkomainen etäkauppias hoitaa velvoitteensa Suomessa?

3.8 Omavalvonta, hallintopakkokeinot ja rangaistussäännökset

Roskaamiskiellon ulottaminen yksityishenkilöille olisi suotavaa. Tuottajille säädetään kustannuksia roskaantumisesta mutta vain vähän keinoja vaikuttaa siihen. Ruotsissa on roskaantumiseen puututtu paljon vakavammin (viite 5.2)

3.9 Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden kulutuksen vähentäminen.

Kulutuksen vähentämisessä ollaan ottamassa käyttöön mallia, jossa tavoitteena on vähentää kappalemäärää mutta ensisijaisesti muovin määrää pakkauksessa. Ottamatta kantaa vähentääkö tämä rantojen ja vesistöjen roskaantumista niin kannamme huolta siitä, että vaikutusarvioinnissa (s.41, 50 ja 57) ei ole otettu huomioon, miten malli vaikuttaa pakkausten kierrätyskelpoisuuteen. Kun 100 % kierrätyskelpoinen muovipakkaus vaihtuu esim. kuitu & muovikomposiittiin niin pakkauksen ja varsinkin muovin kierrätyskelpoisuus vähenee tai katoa kokonaan. Emme pidä kehitystä hyvänä, kun toisaalta halutaan edistää kierrätystä ja materiaalien resurssitehokkuutta.

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

4.1.2 Tuottajavastuujärjestelmän muutokset

S. 48 mainitaan kuntien siivousten kustannustiedoista, että ne kerätään otosperäisesti. Vastustamme tällaista mallia ja toteamme, että lähtökohtana lainsäädännössä tulisi olla kuntien todelliset kustannukset ja kunnat velvoitettaisiin omalla kustannuksellaan ne keräämään niin kuin jatkossa määritetään. Tuottajayhteisölle tuleva kustannus on suhteessa liikevaihtoomme todella suuri ja lisää tuottajakustannuksia merkittävästi. Kustannusperusta tulee olla todellinen – uskomme myös, että kun kunta tällä tarkkuudella asia tarkastelee niin, ymmärrys kustannustehokkaasta toiminannasta paranee ja luo pohjaa kuntien vertailulle ” best practise ” toiminnassa.

Sama kommentti koskee s. 85 ja 47c§ perusteluita, sekä s. 88 olevaa mainintaa otosperusteisesta kustannustietohankinnasta.

4.1.6 Kansallisen kulutuksen vähentämistoimet

Viite 3.9 kommentit koskien muovipakkausten kierrätyskelpoisuuden vähenemistä tai katoamista kun 100 % muovipakkaukseen lisätään muita materiaalia kuten kuitua.

Liittyy myös s 57 olevaan arviointiin muovin vähentämiseen; muovin osuus voi vähentyä mutta kierrätyskelpoisuus katoaa samalla. Tämä taas heikentää Suomen mahdollisuutta saavuttaa sekajätteen ja muovipakkausten kierrätystavoitteet.

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

S. 80 ja 81 todetaan ” Kertakäyttöiseksi ei kuitenkaan katsota elintarvikepakkauksia, jossa ruokaa on enemmän kuin yksi annos tai yhden annoksen elintarvikepakkauksia, jotka myydään osana yksikköä, jossa on useampi yhden annoksen pakkaus. Suuntaviivojen mukaan juomapakkauksille säädettyä kolmen litran rajaa voidaan käyttää ylärajana kertakäyttöisille elintarvikepakkauksille sen määrittelemiseksi, voidaanko annos tavallisesti syödä yhdellä aterialla.”

Toivomme, että tämän määritelmän mukaan edetään niissä tapauksissa, jossa annoskokoa mietitään. Siis mikä tavallisesti syödään yhdellä aterialla. Tämä tarkoittaa esim. ettei 500 gr pikkutomaatteja kuulu joukkoon, tai 2 litran sipsipussi ...

24 a § (Markkinavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

Tullin roolin vahvistaminen on tärkeää, jotta etäkauppa saadaan kuriin. Samoin voivat olla avuksi, kun SUP tuo tuottajavastuuseen uusia tuottajia ja heidät pitää löytää.

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

Juomapakkausten osalta vaaditaan jatkossa, että korkit ja kannet pysyvät kiinni juomapakkauksissa. Tämä lisää osaltaan muovin kulutusta pakkauksessa ja voi haitata muoviosien kierrätystä. Nestekartonkipakkausten korkit on ohjeistettu laitettavaksi erikseen muovin keräykseen, kun muu pakkaus menee kartonkikeräykseen. Jo nyt noin 15 % muovin osuus nestekartonkipakkauksessa ei mene kierrätykseen kartongin kierrätysprosessissa. Nyt tämä osuus kasvaa, kun korkki on pakkauksessa kiinni ja menee kartongin keräykseen ja kierrätykseen. Suomessa korkit eivät ole roskaantumisongelma kattavan pantillisten juomapakkausten kierrätysjärjestelmän ansiosta. Näistä syistä kyseinen vaatimus tulisi poistaa.

On muistettava, että uusien raportointisääntöjen takia niin esim. nestekartongissa oleva muovi ilmoitetaan vuosimäärissä erikseen ja lisää näin ollen muovipakkausten vuosittaista markkinamäärä, josta lasketaan kierrätystulos. Muovipakkausten kierrätystavoitteiden saavuttaminen käy yhä haasteellisimmaksi.

Tätä asiaa ei ole huomioitu vaikutusarvioinnissa.

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

Kustannustehokkuuden arviointi ei voi olla vain kuntien vastuulla. Olemme esittäneet, että perusteluissakin mainittu seurantaryhmä nimenomaan kehittäisi mallin, jolla kustannustehokkuutta arvioidaan ja määritellään taso, joka olisi tavoite – eräänlainen best practise toimintaperiaate. Tavoitteenahan pitäisi olla sekä roskaantumisen väheneminen että toimien kustannustehokkuuden jatkuva parantaminen. Tähän yritykset ovat tottuneet omassa toiminnassaan.

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

Alueiden yleismäärittäminen todetaan: ” Kyse olisi pääsääntöisesti sellaisista alueista, joilla suuretkin määrät ihmisiä voivat liikkua ja viettää alueilla aikaa vapaasti esimerkiksi erilaisiin elintarvike- ja juomapakkauksiin pakattuina eväitä nauttien”

Tämä on erittäin kansantajuntainen määritelmä mutta kuitenkin laissa on siivousvastuu ulotettu laajasti kaikille kunnan vastuulla olevilla alueilla. Puhutaan jopa satamista, junaradan varsista jne. Perusteluissa ja laissa on tässä selvä ristiriita.

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Lain tasolla ei tulisi määrätä, että kuntien kustannustieto kerätään otosperusteisesti. Koska tuottajien maksama korvaus edustaa mm tuottajayhteisön liikevaihdosta isoa osaa niin kustannusperuste pitää perustua kuntien todellisiin kustannuksiin. Uskomme myös, että kustannustehokkuudelle on eduksi, kun kunta tuntee kustannuksensa liittyen tähän toimintaan.

Mahdollisen indeksin käyttö pitää rajata vain yli 5 vuoden pituisiin korvauskausiin.

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

On tärkeää, että maksettava korvauksen ajankohdaksi on määrätty korvausvuotta seuraava vuosi. Pakkaustiedot, joihin maksu perustuu, voidaan kerätä ainoastaan jälkikäteen.

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Tuottajien ei tule vastata kuntien kustannustietojen hankinnasta tai hankintakustannuksista. Kunnillakin pitää olla lakisäättäinen tehtävä tietojen keräämisessä ja se pitäisi sisältyä kunnan normaaliin kustannusseurantaan. Kunnat ovat tässä saamassa rahaa

Lain perusteluissa (s. 64 / 4.2.4) on ihan oikein kuvattu kunnan vastuuta tietojen osalta; ” tuottajia koskevan uuden kustannusvastuun määrittely edellyttää kuntien vastuulle kuuluvien jätehuolto- ja siivoustoimien kokonaiskustannustiedot luotettavuuden parantamista. Tämä edellyttää yhtenäisten toimintatapojen käyttöönottoa ja kehittämistä kunnissa”

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

On hyvä, että tässä pykälässä otetaan huomioon tilanne, jossa monta erillistä tuottajayhteisöä toimivat samalla tuottajavastuualalla.

Tuoteryhmäkohtaisten korvausten jyvittämisessä tuottajavastuullisten yritysten maksettaviksi tulisi pystyä ottamaan huomioon markkinaosuuksien lisäksi se, kuinka paljon kunkin tuoteryhmän tuotteet roskaantumista aiheuttavat. Ehdotammekin pykälän muotoilemista siten, tuottajayhteisön olisi perustellusta syystä mahdollista kohdentaa tuoteryhmäkohtaisia kokonaiskustannuksia kunkin tuoteryhmän sisällä tuotteille siinä suhteessa kuin niitä kerätyn jätteen ja siivotun roskan joukosta löytyy. Nämä tuotekohtaiset kustannukset jaettaisiin sitten tuottajille markkinaosuuksien suhteessa.

Tuoteryhmien sisällä voi tapahtua 3 vuoden kauden aikana isoja muutoksia, esim. siirryttäessä muovista kuitupohjaisiin pakkauksiin, jotka eivät kuulu SUP alaisuuteen. Myöskin määritelmät ja tulkinnat voivat muuttua ajanjakson aikana. Tällaisten merkittävien muutosten aiheuttamat siirtymät kustannusvastuissa tulisi olla mahdollista ottaa huomioon sopimuskauden aikana, ettei yrityksille koituisi kohtuutonta maksutaakkaa, joka ei perustu todelliseen roska- tai markkinatilanteeseen.

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

-

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

53 a § (Tuottajan omavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

62 § (Tuottajayhteisöön liittyminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

-

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

Lain 48§ 1 momentin 6 kohdan mukaista palvelupakkausten määritelmää ei tulisi ottaa käyttöön 1.1.2023 alkaen vaan vasta 1 vuosi myöhemmin koska n 30.000 uuden tuottajan mukaan ottaminen järjestelmiin ei onnistu tässä aikataulussa. Jos tuottajaksi lasketaan pakkauksen valmistaja niin näiden löytäminenkin jo vie oman aikansa.

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulosäännös + sen perustelut

-

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Rasmussen Peter
Suomen Uusiomuovi Oy